

ЛІТЕРАТУРА

1. Бюджетний кодекс України. *Відомості Верховної Ради України*. 8 липня 2010 року № 2456-VI <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>
2. Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні: Закон України від 26 січня 1993 року № 2939-XII. *Верховна Рада України. Законодавство України*. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-12#Text>
3. Про затвердження Положення про Державну аудиторську службу України: постанова КМУ від 3 лютого 2016 р. № 43. *Відомості Верховної Ради України*. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/43-2016-%D0%BF#Text>
4. Про затвердження положень про Державну податкову службу України та Державну митну службу України: постанова КМУ від 6 березня 2019 р. № 227 Київ. *Відомості Верховної Ради України*. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/227-2019-%D0%BF>
5. Зарубицька В.. Махнемося? Чи мають право фіскали виконувати функції податкової служби і навпаки. *Юридична газета online. Всеукраїнське професійне юридичне видання*. № 18 (724) <https://yur-gazeta.com/publications/practice/podatкова-praktika/mahnemosya-chi-mayut-pravo-fiskali-vikonuvati-funkciyi-podatkovoyi-sluzhbi-i-navpaki.html>
6. Албул С.В. Проблемні аспекти правового регулювання діяльності Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів. *Теоретичні та практичні аспекти взаємодії слідчих підрозділів Національної поліції України з Національним агентством України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів. Розшук активів за зверненням слідчих Національної поліції України, як складова ефективної протидії організованих злочинності: матеріали Всеукраїнського круглого столу* (м. Одеса, 30 червня 2021 р.). Одеса: ОДУВС, 2021. С. 8–11.

Ракович М.М.

*аспірант Одеського державного
університету внутрішніх справ*

КРИМІНАЛІСТИЧНІ ЕКСПЕРТИЗИ В КРИМІНАЛЬНИХ ПРОВАДЖЕННЯХ ЩОДО НЕЗАКОННОГО ЗАВОЛОДІННЯ ТРАНСПОРТНИМИ ЗАСОБАМИ

Аналіз слідчо-судової практики дозволяє зробити висновок, що у кримінальних провадженнях щодо незаконного заволодіння транспортними засобами проводяться як діагностичні, так й ідентифікаційні експертизи різних класів, родів і видів. Зокрема, найбільш характерними є криміналістичні експертизи, які заслуговують більш детального розгляду.

До класу (роду) криміналістичних експертиз належать, зокрема трасологічна експертиза, експертиза відео-, звукозапису, експертиза матеріалів, речовин та виробів (в тому числі волокнистих матеріалів) [1], які проводяться у

кримінальних провадженнях за статтею 289 КК України і заслуговують окремого розгляду.

Трасологічна експертиза є видом криміналістичної експертизи, об'єктами якої є сліди-відображення взаємодії одного об'єкта на іншому, що проявляється у зміні зовнішньої будови слідосприймаючого об'єкта. Її основними завданнями є ідентифікація або визначення родової (групової) належності індивідуально визначених об'єктів за матеріально фіксованими слідами – відображеннями. Даний вид експертизи включає у себе кілька підвидів, які проводяться у справах про незаконне заволодіння транспортним засобом [2, с. 115; 3, с. 46]. Зокрема це наступні підвиди:

Експертиза слідів рук (дактилоскопічна експертиза) проводиться за слідами рук невідомої особи, виявленими під час огляду об'єктів на місці події або виявленого транспортного засобу і вирішує наступні основні питання: чи є на об'єкті сліди рук і якщо так, то чи придатні вони для ідентифікації?, чи залишені сліди рук конкретною (однією) особою?, чи залишені однією особою сліди рук, вилучені в різних місцях?, чи є на даному предметі сліди рук?, якою рукою і якими пальцями руки залишено сліди?, які особливості мають руки людини, що залишила сліди (відсутність пальців, наявність шрамів тощо)?.

При призначенні діагностичної дактилоскопічної експертизи експерту для дослідження потрібно надати відповідний об'єкт зі слідами або копії слідів рук. При призначенні ідентифікаційної експертизи експерту для дослідження потрібно надати не тільки об'єкт зі слідами (або копії слідів рук), але й зразки відбитків рук підозрюваного (дактилокарту).

Експертиза слідів злому, інструментів проводиться за слідами, залишеними злочинцем при подоланні певної перешкоди (проникнення у приміщення, транспортний засіб) і виявленими під час огляду на місці події. Вирішує наступні основні питання: чи даним знаряддям (інструментом) було вчинено злом або іншу дію (зрубано дерево, спиляно гілку, перекушено дріт тощо)?, чи не залишено сліди злому, вилучені з різних місць подій, тим самим знаряддям?, одним чи декількома знаряддями було вчинено злом?, знаряддям якого виду вчинено злом?, з якого боку (внутрішнього чи зовнішнього) було вчинено злом перешкоди (стіни, вікна, ґрат тощо)?, яким способом розділено предмет (шляхом розрізування, розрубання, розпилювання, свердління тощо)?

При призначенні діагностичної експертизи експерту для дослідження потрібно надати відповідний об'єкт зі слідами в натуральному вигляді або, як виняток, копії слідів поверхових чи об'ємних слідів (зліпків). При призначенні ідентифікаційної експертизи експерту для дослідження потрібно додатково надати не тільки об'єкт зі слідами (або копії), але й відповідний предмет (інструмент), вилучений у підозрюваного.

Експертиза рельєфних знаків на металі проводиться для відновлення спиляних (забитих), слабовидимих номерів та інших рельєфних зображень на окремих вузлах транспортного засобу. Експертизою встановлюються факт та спосіб змінення номеру чи зображення, що є характерним для викраденого і підготовленого для продажу транспортного засобу чи окремих його деталей (частин, вузлів, агрегатів). Для дослідження експерту потрібно надати

відповідний об'єкт (транспортний засіб або його частини). При цьому об'єкти, які підлягають дослідженню, не можна очищати від забруднень, фарби чи іржі. Експертом можуть бути вирішені наступні основні питання: чи піддавався зміні номер на даному агрегаті транспортного засобу тощо?, яким був первісний номер на об'єкті дослідження?, яким способом був знищений або змінений номер (знак) на даному об'єкті?, чи були на даному об'єкті маркувальні позначення?, чи піддавались зміні маркувальні позначення на даному об'єкті?, чи виконане маркування об'єкта із застосуванням конкретних засобів?

Експертиза відеозапису є видом криміналістичної експертизи, яка проводиться у кримінальних провадженнях даної категорії при виявленні і вилученні відеозапису події незаконного заволодіння транспортним засобом з камер відеоспостереження, автомобільних реєстраторів чи мобільних телефонів громадян. Об'єктом дослідження є відеозапис, отриманий в порядку статті 245-1 «Зняття показань технічних приладів та технічних засобів, що мають функції фото-, кінозйомки, відеозапису, чи засобів фото-, кінозйомки, відеозапису», якою було доповнено КПК України 15.03.2022 року. При призначенні діагностичної експертизи експерту потрібно (бажано) надати оригінальний носій відеозапису (як виняток копію). При ідентифікаційній експертизі окрім того потрібно надати зразок відео зображення підозрюваного. Основним завданням експертизи є ідентифікація особи, яка вчиняє незаконне заволодіння транспортним засобом (подолання перешкоди, проникнення в салон, виїзд з місця стоянки тощо). Вирішуються наступні основні (орієнтовні) питання: чи містить відеозапис (його фрагмент) зображення особи, придатне для її ідентифікації?, якщо так, то за якими ознаками зовнішності можлива її ідентифікація?, чи зафіксована на відеозаписі особа, зображена на представленому зразку відео?

Експертиза матеріалів, речовин та виробів проводиться у випадку виявленні при огляді або обшуку транспортного засобу мікрочастинок (волокон) одягу, лакофарбових матеріалів, мастила, ґрунту, які могли бути залишені злочинцем під час перебування в салоні викраденого автомобіля. Метою проведення експертного дослідження є отримання доказів причетності підозрюваного до злочину. При призначенні діагностичної експертизи експерту для дослідження потрібно надати відповідні мікрочастинки, вилучені при проведенні огляду (обшуку). При призначенні ідентифікаційної експертизи експерту для дослідження потрібно додатково надати об'єкти, які є носіями певних мікрочастинок (наприклад, вилучений у підозрюваного одяг), або зразки відповідних матеріалів, речовин.

Основними завданнями (можливостями) експертизи є: виявлення на предметах обстановки місця події (предметах-носіях) мікрочастинок або мікрослідів певних матеріалів і речовин (частинок фарби, слідів паливно-мастильних матеріалів, слідів металізації, мікрОВОЛОКОН, частинок наркотичних засобів тощо); визначення роду (виду) матеріалів і речовин за класифікаціями, що існують у науці, техніці та на виробництві (за хімічним складом, фізичними властивостями, призначенням тощо); встановлення спільної родової (групової) належності матеріалів і речовин; встановлення походження матеріалів і речовин

з певного джерела. Вирішуються наступні основні (орієнтовні) питання: чи є на предметі-носії (зазначається, на якому саме) сторонні волокна-нашарування (мікрочастинки волокон, речовин), яка їх природа?, чи є на одязі (зазначається предмет одягу, кому він належить) волокна - нашарування спільної родової (групової) належності з волокнами, з яких виготовлена тканина чохлів сидінь автомобіля (зазначається її назва, кому вона належить)?, чи були в контакті дані предмети?, чи є клаптик тканини, знайдений на місці події, частиною даного предмета одягу?

ЛІТЕРАТУРА

1. Про затвердження Інструкції з організації проведення та оформлення експертних проваджень у підрозділах Експертної служби Міністерства внутрішніх справ України: Наказ МВС України від 17.07.2017 № 591. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1024-17> (дата звернення 03.09.2023).

2. Албул С.В. Сучасні методи досудового розслідування кримінальних правопорушень: підручник / Албул С.В., Цільмак О.М., Користін О.Є. та ін.; за заг. ред. О. М. Цільмак. – Одеса: Фенікс, 2017. – 352 с.

3. Прохоров-Лукин Г.В. Установление фактических данных об автомобилях методами криминалистических экспертиз. К.: Ресинкорпоралес, 2000. 412 с.

